

Borba za jednakost je borba za postojanje

Položaj žena i muškaraca u našem društvu

Postoje li dvije vrste ljudi, postoji li čovjek i čovjek, jesmo li toliko različiti da ne možemo priznati da smo zapravo isti?

„Nevjerojatno je to što je Priroda učinila tako veliku razliku između čovjeka i čovjeka. Dok je jedna strana možda i precijenjena, druga je u potpunosti zapostavljena“, riječi su britanske književnice, filozofkinje i rane feministkinje Mary Wollstonecraft. Željeli mi to priznati ili ne, istina je. O tome nam govori čitava povijest u kojoj su žene neizmjerno loše zastupljene. Čak ih se rijetko i spominje što dovodi do pitanja: Jesu li žene u prošlosti uopće postojale? Postojale su, ali kao da nisu jer svaki čovjek koji nema slobodu mišljenja, govora i djelovanja kao da ne postoji.

Žene u povijesti opisane su riječima kućanica, majka, odgajateljica. To su ujedno bila jedina i glavna zanimanja, sve se ostalo smatralo nedopustivim. Žene koje su imale drugačije ambicije od onih koje su bile *zapisane* u nepisanom pravilniku bile su ismijavane, a njihov put do uspjeha bio je posut trnjem i koprivom. I, najgore od svega, upravo zbog svog nauma da pronađu svoje mjesto pod suncem, proglašavane su vješticama, bile su proganjane... Da ne spominjemo da su se u njihov privatni život i odluke mijesale ne samo obitelji, već i kompletno društvo. Djevojčice koje se ne bi udale do 15. godine bojale su se da će cijeli život ostati same. Strah su im usadili, ni više ni manje, nego roditelji. Brak je bio dogovoren, a onaj nastao iz ljubavi bio je iznimno rijedak. Jedan od rijetkih primjera žene koja se borila za svoje pravo da se uda za voljenog čovjeka susrećemo u priповijetci *Alkar* Dinka Šimunovića: „Čast tebi, starče, ali ne govorиш pravo! Što sam imala učiniti kad sam zavoljela Rašicu više nego Salka? Tko može govoriti meni i drugoj koga će ljubiti, kad to ne možemo zapovjediti ni

same sebi?“ Djevojka Marta morala se opravdavati cijelom selu, a ponajviše Vukelji, liku koji u pripovijetci simbolizira tradiciju, zbog ljubavi prema drugom muškarcu. Upravo nam ta tradicija, koju Vukelja simbolizira, ukazuje na to da je dogovoren brak bio kao što je nama danas, na primjer, obiteljski ručak nedjeljom – nešto tradicionalno i uobičajeno.

Ipak se pamte...

No unatoč teškom društvenom statusu, neke su žene uspjele probiti debeli sloj nepravde i isplivati na površinu, pronašle su svoje mjesto pod suncem. Florence Nightingale bila je medicinska sestra, bavila se medicinom – *muškim* poslom. No, da nije bilo nje, Krimski bi rat odnio tko zna koliko života više. Naime, osnovala je udrugu medicinskih sestara koja je zbrinjavala bolesne i ranjene tijekom rata. Marija Skłodowska Curie bila je prva žena i prva osoba koja je dobila dvije Nobelove nagrade (prvu za fiziku, a drugu za kemiju za otkriće radija i polonija). Ta Majka Nobelovaca sigurno je promijenila pogled na položaj žena u društvu.

Bez obzira na to što su žene u Hrvatskoj doatile pravo glasa tek 1945. godine, feminizam je i prije bio zastupljen. Književnica Ivana Brlić-Mažuranić i Marija Jurić Zagorka borile su se za bolji položaj žena u Hrvatskoj. Ivana Brlić-Mažuranić bila je prva članica Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Marija Jurić Zagorka bila je novinarka koja je neko vrijeme svoje članke objavljivala anonimno – jer bila je žena. Cijeli se život borila za to da pokaže da ona jest netko pa je uskoro osnovala novine *Ženski list* i *Hrvatica*. Bila je izložena poniženju i podsmijehu, ali bila je uporna i, napisljeku, iznimno uspješna.

Gledajući današnji poredak, shvatit ćemo da su žene mnogo bolje zastupljene. Mogu raditi u politici, bankama, kao arhitekti... Raspon njihovih zanimanja naglo se povećao. No ipak, što okolina govori za žene koje odlaze rano na posao, kasno se vraćaju, dobro zarađuju? Da nemaju vremena za obitelj, da su loše majke... I opet možemo postaviti pitanja: Što se

zapravo promijenilo? Zašto u ženinu životu karijera ne smije biti najvažnija? Je li ona i dalje kućanica, majka, odgajateljica, samo u širim okvirima? Je li u našem društvu usađena ta navika ostavljanja žena po strani? Možda.

Muškarci i žene

Pogledajmo sada širu sliku. Od samog djetinjstva djevojčice i dječaci u nekom su smislu usmjereni na ono kako bi trebali djelovati, ponašati se. Djevojčice su darivane kuhinjskim priborom, lutkama, setovima za šminkanje i uređivanje – učene su da budu poslušne, lijepе, da znaju kuhati i brinuti se za djecu. Dječaci dobivaju lopte, aute, alat i sl. Njima je predviđena građevina, politika, uspjeh u sportu... Ali što s onima koji žele iskočiti iz šablone? Što ako neki dječak želi ići na balet, a djevojčicu zanima boks? Koliko je zapravo roditelja spremno svoju djecu pustiti da budu ono što jesu? Malo. I takvo nas djetinjstvo oblikuje. Stvara dvije različite vrste: muškarce i žene.

Na svijetu postoji mnogo udruga, mnogo feministkinja koje nastoje poboljšati položaj žene u društvu. No, kao što je rekla Emma Watson, moja omiljena glumica i aktivna feministkinja: „Borba za prava žena prečesto postaje sinonim za mrženje muškaraca. Ako jednu stvar zasigurno znam, onda je ta da to mora odmah prestati.“ I zato, prvo moramo eliminirati mržnju prema drugima. Da, ima zlih ljudi, sebičnih, željnih zla, ali ima i dobrih koji žele da su na svijetu svi ljudi ravnopravni. I naposljetku ćemo svi morati biti ravnopravni. Ne znam kad će to biti. Za pet, deset ili pedeset godina. Sve što je bitno jest to da napredujemo, da sve ide na bolje. I tek kada svaki čovjek, svaka osoba na ovom svijetu bude u mogućnosti sama za sebe odlučiti i odrediti tko je ona zaista, svijet će biti lijepo mjesto za živjeti.

Korana Bugarinovski, 8.a